

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології

Кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

професор Хмарський В.М.

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Проблеми та перспективи територіальної
варіативності мовлення

Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 035 Філологія

2020–2021

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни " Проблеми та перспективи територіальної варіативності мовлення ".

Розробник: Григорян Н.Р., к. філол. н., доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № 11 від " 03 " липня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____

Кравченко Н.О.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від. " 31 " серпня 2020 р.

Голова НМК

_____

Телецька Т.В.
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № ___ від. " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____

_____

(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № ___ від. " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____

_____

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 /3 годин – 90 /90 залікових модулів – 1 / 1 змістових модулів – 3 / 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	За вибором аспіранта	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	60 год.
Форма підсумкового контролю: Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити аспірантів з варіативним характером англійського мовлення, діалектними та інтерферентними ознаками територіального варіювання мовлення; сформувати необхідні теоретичні знання і практичні навички для здійснення самостійного фонетичного дослідження.

Завдання: викладення основних варіантів англійського мовлення; аналіз сучасних фонологічних напрямків у розвитку діалектології та соціофонетики; поглиблення, узагальнення та систематизація теоретичних знань аспірантів з англійської інструментальної фонетики.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати: основні тенденції розвитку соціофонетики і діалектології; методологічне підґрунтя сучасної фонології у руслі мовознавства; основні методи лінгвістичного та фонетичного аналізу, які застосовуються при аналізі мовних фактів та явищ

вміти: застосувати комплексний підхід до наукового філологічного дослідження; визначати оптимальні методи аналізу мови та мовлення; використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання роботи та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків; використовувати теоретичні знання у власних наукових дослідженнях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Варіативність англійських типів і варіантів вимови

Тема 1. Діглосія, білінгвізм, інтерференція

Тема 2. Регіональна варіативність

Тема 3. Діалекти, варіанти мови, типи вимови

Змістовий модуль 2. Територіальна варіативність англійської вимови на Британських островах

Тема 4. Стандартний варіант англійської вимови RP (Received Pronunciation)

Тема 5. Основні фонетичні особливості (сегментні і суперсегментні) валлійської вимови

Тема 6. Основні фонетичні особливості ірландського типу вимови

Тема 7. Типи вимови сучасного RP – Estuary English (діалект гирла Темзи)

Змістовий модуль 3. Варіанти англійської вимови за межами Великої Британії

Тема 8. Сучасний стан лінгвістичної ситуації в США

Тема 9. Фонетико-фонологічні особливості австралійського варіанта англійської мови

Тема 10. Територіальна варіативність англійської вимови в Канаді

Тема 11. Інтерферентні ознаки мовлення канадійців українського походження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Варіативність англійських типів і варіантів вимови												
Тема 1. Діглосія, білінгвізм, інтерференція	3	1				2	3	1				2
Тема 2. Регіональна варіативність	5	1				4	5	1	2			4
Тема 3. Діалекти, варіанти мови, типи вимови	6					6	6		2			6
Разом за змістовим модулем 1	14	2				12	14	2	4			12
Змістовий модуль 2. Територіальна варіативність англійської вимови на Британських островах												
Тема 4. Стандартний варіант англійської вимови RP (Received Pronunciation)	8					8	8					8
Тема 5. Основні фонетичні особливості (сегментні і суперсегментні) валлійської вимови	8					8	8		2			8

Тема 6. Основні фонетичні особливості ірландського типу вимови	10					10	10					10
Тема 7. Типи вимови сучасного RP – Estuary English (діалект гирла Темзи)	10					10	10		2			10
Разом за змістовим модулем 2	36					36	36		4			36
Змістовий модуль 3. Варіанти англійської вимови за межами Великої Британії												
Тема 8. Сучасний стан лінгвістичної ситуації в США	11	1				10	11	1	2			10
Тема 9. Фонетико-фонологічні особливості австралійського варіанта англійської мови	11	1				10	11	1	2			10
Тема 10. Територіальна варіативність англійської вимови в Канаді	12	2				10	12	2				10
Тема 11. Інтерферентні ознаки мовлення канадійців українського походження	6	2				4	6	2	2			4
Разом за змістовим модулем 3	40	6				34	40	6	6			34

Усього годин	90	16	14			60	90	16	14			60
--------------	----	----	----	--	--	----	----	----	----	--	--	----

5. Методи навчання

Лекція, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, виконання самостійних завдань, робота в наукових бібліотеках.

6. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей, завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, усна відповідь під час складання заліку.

7. Питання для підсумкового контролю

1. Основні діалектні ореоли Великої Британії.
2. Співставлення американського, австралійського і британського варіантів вимови.
3. Загальні та специфічні особливості діалектів на території Великої Британії.
4. Білінгвізм канадців. Інваріантні ознаки.
5. Вплив рідної мови на мовленнєву поведінку представників різних територіальних спільнот.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота											Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
4	4	4	4	6	6	6	6	6	6	8		
60											40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Основна

1. Михалева Е. И. Фонетические особенности диалектно-окрашенной речи в аспекте её восприятия (перцептивно-фонетическое исследование на материале северных акцентов Англии): дис. ... кандидата филологических наук: 10.02.04 / Михалева Елена Игоревна. – М., 2007. – 173 с.
2. Петренко А.Д. Социолінгвістическа вараіаівність національного язика как целостной структуры: [Коллективная монография] / А.Д. Петренко, Д.А. Петренко, Д.М. Храбскова, Э.Ш. Исаев. – Севастополь: Украинский морской институт, 2009. – 182 с.
3. Присяжнюк О.Я. Просодические особенности территориальных типов британского произношения: Дисс... к.филол.н.: 10.02.04 / О.Я. Присяжнюк. – Одесса, 2003. – 214 с.
4. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2010. – 844 с.
5. Серебренников Б.А. Территориальная и социальная дифференциация языка [электронный ресурс] /Б.А. Серебренников // philology.ru: русский филологический портал, 2001.
6. Шевченко Т.И. Актуальные проблемы социофонетического исследования просодии / Т.И. Шевченко // Социофонетика звучащей речи: Вестник МГЛУ. – М.: ИПК МГЛУ «Рема», 2011, №1. – С. 273-282.

7. Шевченко Т.И. Социальная дифференциация английского произношения / Т.И. Шевченко. – М.: Высш. шк., 1990. – 142 с.
8. Шевченко Т.И. Теоретическая фонетика английского языка: [учебник] / Т.И. Шевченко. – М.: Высшая школа, 2006. – 191 с.
9. Coupland N. Style. Language Variation and Identity. Key topics in sociolinguistics / N. Coupland. – Cambridge: CUP, 2007. – 209 p.
10. Erik R.T. Sociophonetics. An Introduction / R.T. Erik. – NY: Palgrave Macmillan, 2011. – 272 p.
11. Honey J. Does accent matter? The Pygmalion Factor / J. Honey. – London, 1989. – 208 p.
12. Hughes A. English Accents and Dialects: An Introduction to Social and Regional Varieties of British English / A. Hughes, P. Trudgill. – London: Arnold, 1979. – 90 p.
13. Social dialectology: in honour of Peter Trudgill / Britain D., Chechire J. John. Benjamins Publishing Company, 2003. – 343 p.
14. Trudgill P. Applied Sociolinguistics / P. Trudgill. – London: Academic press. Inc., 1984. – 271 p.
15. Trudgill P. Language in the British Isles / P. Trudgill. – Cambridge: CUP, 1984. – 587 p.
16. Wells, J.C. Accents of English: Vol. I. An Introduction. Vol. II The British Isles / J.C. Wells. – Cambridge etc.: CUP, 1982. – p. xix, 465 p.

Додаткова

1. Галянт Г. В. Интонационные характеристики речи представителей афроамериканского английского с учетом социально-территориальной принадлежности / Г.В. Галянт // Одеський лінгвістичний вісник. – Одеса, 2014. – Вип. 4. – С. 39 – 41.
2. Галянт Г. В. Территориальная вариативность интонации афроамериканского варианта английского языка / Г. В. Галянт // Мова і культура. – 2012. – Вип. 15, т. 3. – С. 153 – 158.
3. Григоращ В. С. Особенности мелодического оформления речи представителей йоркширского диалекта (на материале радиointервью) [Электронный ресурс] В. С. Григоращ // Zmogus Kalbos Erdveje. – Каунас: Каунасский гуманитарный факультет Вильнюсского университета, 2013. – №7. – С.21 – 25.
4. Карпова Д. М. Интонационные мелодические характеристики уэльского типа произношения. / Д.М. Карпова // Записки з Романо-германської філології / [ред. І.М. Колегаєва] // Одеський Національний університет імені І.І. Мечникова: ф-т романо-германської філології. – Одеса: КП ОМД, 2016. – Вип. I (36). – С. 45-52.
5. Карпова Д.М. Социальная вариативность просодии речи в Уэльсе / Д.М. Карпова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»: збірник наукових праць. – Одеса, 2015. – Вип. 17. Том 1. – С. 60-63.

6. Ладижеська С.Ю. Мелодійні особливості молодіжного мовлення в гендерному аспекті / С.Ю. Ладиженська // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Одеса, 2016. – Випуск 20, том 2. – 218 с. – С. 33-38.
7. Присяжнюк О.Я. Варьирование темпа речи в региональных диалектах Великобритании // Записки з романо-германської філології. – Одеса: Латстар, 2002. – Вип. 12. – С. 154 – 162.
8. Присяжнюк О.Я. Вариативность тональной организации спонтанных монологов пяти региональных типов британского произношения // Записки з романо-германської філології. – Одеса: Латстар, 2002. – Вип. 11. – С. 232 – 240.
9. Русавская О.О. Исследование интонационной интерференции речи билингвов Канады / О. О. Русавская // Потенціал сучасної науки (частина 1): матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 17 – 18 листопада 2017 року. – Київ: МЦНД, 2017. – С. 51 – 53.
10. Русавская О.О. Некоторые особенности вариативности гласных в канадском английском / О.О. Русавская // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: «Філологічна»: збірник наукових праць. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 55. – С. 224 – 228.
11. Grygorash V. Prosodic Features of the Modern Yorkshire Dialect Speech / V. Grygorash // The Global English Teacher: Improving What Works and Fixing What Doesn't: збірник наукових праць (Англ.м) – Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. – Р. 38 – 39.